

УДК 81'243
ББК 81.2
С91

Укладачі:

Н.В. Руда – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри східних мов ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Л.М. Ямпольська – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

І.А. Скрязловська – кандидат філологічних наук, доцент кафедри східних мов ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

К.Є. Жукова – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри східних мов ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

О.Ю. Озерська – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри східних мов ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Н.С. Самойленко – викладач кафедри східних мов ХНПУ імені Г.С.Сковороди.

*Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського-національного педагогічного
університету імені Г.С. Сковороди
протокол № 6 від 15.06.2022*

Сходознавство. Актуальність та перспективи. Матеріали III Міжнародної науково-методичної конференції, 6 травня 2022 р. Х.: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2022. 299 с.

До збірника увійшли матеріали III Всеукраїнської науково-методичної конференції «Сходознавство. Актуальність та перспективи», присвячені проблемам східної філології, освіти та виховання, методики навчання сходознавчих дисциплін, перекладу, міжкультурної комунікації, літературознавства, історії, економіки, політики, соціуму країн Сходу. Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів філологічних та історичних спеціальностей.

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С.Сковороди, 2022

ЗМІСТ
СХІДНА ФІЛОЛОГІЯ

Alibekiroğlu Sertan. Küresel Bakışın Dil Değişmelerine Etkileri.....	6
Can Eda, Kuruoğlu Gülmira. False Start Production of Turkish Patients with Alzheimer's Disease.....	8
Durlanık M. Latif. Türk Dil(ler)inin Dil Bilimsel Temel Özellikleri.....	11
Gani Büşra Nur, Kuruoğlu Gülmira. Türkiye’de Yaşayan Suriyeli Mülteci Çocukların Konuşmalarında Tespit Edilen Anlam Bilimsel Yanlıkların Dil Bilimsel Analizi.....	12
Mergen Filiz, Kuruoğlu Gülmira. Processing Emotion Words by Turkish Monolinguals.....	15
Özcan Vural Ayşegül, Kuruoğlu Gülmira. Verbal Communication in Schizophrenia.....	19
Skrazlovska Iryna. Ukrayna Harkiv Bölgesinin Türkçe Kökenli Yer Adlarının Semantik Özellikleri.....	21
Алиева Таира Забытые «мученики» науки или «Над арабскими рукописями».....	25
Бабаева Эльнура «Рисале-и аруз» Абдуррахмана Джамии и его бакинський список.....	28
Басам Санатуллах. Дослідження історії виникнення мови дарі.....	30
Гложик Карина. Аналіз лексики сучасних коміксів на матеріалі «我来自游戏» та «传说中的恶役公主».....	33
Гопка Інна. Лінгвопрагматичні особливості китайських ідіоматичних виразів (перекладознавчий аспект).....	34
Жукова Катерина. Шість категорій ієрогліфів застарі для сучасної науки?.....	36
Завгородня Олена. Рубаї Омара Хайяма в перекладі Василя Мисика.....	38
Ільницька Марія. Людський страх та мотив «схибленості» влади у творах Олени Звичайної та Чжан Айлін.....	41
Ільченко Анастасія. Парцеляція простих речень у творах жанру хуацзю.....	43
Искендерли Рена. Творческое наследие Шемседдина Сами и его сочинения в коллекции Института рукописей НАН Азербайджана.....	46
Коляда Аліна. Фразеологічні одиниці пекінського діалекту у п’єсі Лао Ше «Чайна».....	48
Компанієць Олександра, Компанієць Володимир. Едгар Керет – особливості перекладу українською.....	50
Лю Синься. Исследование межкультурных факторов перевода слов при обучении русскому языку в Китае.....	51
Ляшун Юлія. Особливості лексико-граматичних трансформацій в художньому китайсько-українському перекладі (на матеріалі оповідання Ся Шана (夏商).....	55
Мораді Арезу. Миролюбиві мотиви поезії Парвін Етесамі.....	57
Руда Наталія, Мараховська Оксана. Визнання творчого спадку Нізамі Гянджеві у сучасному Китаї.....	58
Саніна Ганна, Родін Олександр. Мовні артефакти айну – аборигенів японських островів.....	60
Семенюк Єлізавета. Диференціації понять «слово» та «ієрогліф» у сучасній китайській лінгвістиці.....	63
Сокол Анна. Втілення основних гендерних тенденцій китайського літературного простору першої половини ХХ століття у драмі Ся Яня «Ароматні трави на горизонті».....	65
Соколова Анастасія. Емоційно забарвлена лексика розмовного стилю китайського телебачення.....	68
Хижа Іван. Вживання лексико-стилістичних засобів у новелі Мо Яня «Відпустити на волю».....	69
Шапаренко Елліна. Порівняння основних стилістичних особливостей публіцистичного стилю російської та китайської мов.....	71

морфему, яка не утворює слова: “民” *народ*, “击” *вдаряти*, “危” *небезпечний*; один китайський ієрогліф позначає різні слова: “花” *квіти*, “花” *витрачати*.

Зв'язок між ієрогліфами, морфемами та словами можна коротко описати так: морфема є найменшим значеннєвою одиницею мови і є складовою частиною слова в сучасній китайській та найменшою комбінацією фонетики та семантики; одиницею, що на один рівень вище морфеми, є слово – найменша, самостійна, значеннєва мовна одиниця; морфеми утворюють прості слова, або їх можна об'єднувати в складні слова, а слова – у словосполучення. Китайські ієрогліфи – це графічні знаки, які записують морфеми китайської мови [11].

Отже, в традиційному китайському мовознавстві поняття “字” *ієрогліф* та “词” *слово* розрізняються. Встановлено, що “词” *слово* являє собою певний сенс, має фіксовану фонетичну форму, воно є мінімальною одиницею мови, а “字” *ієрогліф* це графічний образ слова.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кірносова Н. А. Китайський ієрогліф: проблема визначення. Сходознавство. 2013. № 61. С. 47-54. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Skhodoz_2013_61_6
2. Семотюк, О. П. Сучасний словник іншомовних слів [Текст] : 15000 слів. Харків : Ранок: Веста, 2007. – 464 с. – 34.00
3. 梁云雷. 略论字和词的区别. 浙江大学学报. 2008. №6. 页 130–137.
4. 《现代汉语词典》. 中国社会科学院语言研究所, 北京, 商务印书馆, 2005 年. 422 页。
5. 欧伟贞. 浅谈汉字与汉语词义的关系. 外语与外语教学. 1994. № 4. 页 3–10.
6. 王力. 中国现代语法. 北京师范大学. 第 4 期语言文字应用, 2005. 318 页。
7. 陈承泽. 国文法草创. 商务印书馆, 1957. 96 页。
8. 黎锦熙. 新著国语文法. 湖南教育出版社, 1924. 327 页。
9. 高名凯. 现代汉语外来词研究. 文字改革出版社, 1958. 185 页。
10. 吕叔湘. 现代汉语八百词. 商务印书馆, 1980. 191 页。
11. 韩秀娟. 关于汉语字词关系的研究与分析. 上海教育出版社. 1995. № 4. 页 358–359.

ВТІЛЕННЯ ОСНОВНИХ ГЕНДЕРНИХ ТЕНДЕНЦІЙ КИТАЙСЬКОГО ЛІТЕРАТУРНОГО ПРОСТОРУ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ У ДРАМІ СЯ ЯНЯ «АРОМАТНІ ТРАВИ НА ГОРИЗОНТІ»

Сокол Анна Олександрівна, викладач

Київський Університет імені Бориса Грінченка

Драматургічній творчості Ся Яня (夏衍, 1900–1995) властива надзвичайна різноманітність тем, що стосуються різних сфер життя людини. У драмі «Ароматні трави на горизонті» (《芳草天涯》) це соціальна тематика (становище жінки у суспільстві, її самоусвідомлення), питання громадянського обов'язку (вибір між особистим щастям та присвяченням свого життя благу держави, як це зробив Сюй Найчен), любовна тематика (заборонені відносини одруженого Шан Чжихуея та Сяююнь), непорозуміння у шлюбі (незадоволення Юнфенсвоїм життям у шлюбі із Чжихуеєм та їх суперечки що виникають з цієї причини), відмінності між поколіннями, життя людей у буремні часи першої половини ХХ ст. Однією із тем, що хвилювала Ся Яня і яку він порушує у драмі «Ароматні трави на горизонті» є жіноче питання та проблема гендерної рівності.

Раніше Ся Янь уже звертався до тематики гендерної рівності, відтак, відчайдушна боротьба за гідне життя жінок зображена у драмі «Вільне серце» (《自由魂》, 1936). Вона присвячена історії жінки, першої революціонерки Китаю Цю Цзін, яка виступала за права жінок, за їхню незалежність у всіх сферах життя. За участь у таємних товариствах та організацію повстання її заарештували, жорстоко кували та стратили: події її ув'язнення знайшли відображення у п'єсі. У образі Цю Цзін Ся Янь звеличує безстрашність, самопожертву, волю до свободи і перемоги справжнього патріота.

Активне формування та розвиток жіночої літератури у Китаї традиційно розглядають як явище саме ХХ ст. Уже від 20-30-х рр. ХХ ст. давня жіноча література стала предметом розгляду у працях Се Уляна (谢无量, 1884-1964) та Лян Ічженя (梁乙真, 1904-1950). Саме вони довели, що гендерне питання має давні літературні витoki, але здебільшого розглядали це через внесок письменниць у розвиток різних жанрів класичної поезії, розмірковували над існуванням «жіночого стилю» у літературі від найдавніших часів.

У Китаї критика жіночих образів у класичній літературі не набула яскраво вираженого, як у західному фемінізмі, політичного підтексту і ґрунтується переважно на індивідуальній суб'єктивній свідомості дослідниць. Лінь Сяюнь виокремлює три основні стратегії осмислення жіночих образів у китайській літературі [22, с. 44-62]:

1. визначення символічних жіночих типів у творах письменників-чоловіків із метою спростування хибних уявлень про природу жінки;
2. критика сюжетних моделей давньої та сучасної літератури, що виявляють маскуліноцентричний характер образної системи творів;
3. поєднання двох вищевказаних стратегій.

Перша із вищенаведених стратегій реалізована у працях Мен Юе, Лі Лін, та Чень Шуньсін. У своїй монографії «Два тисячоліття: жінки як «біла пляма» історії» Мен Юе доводить, що у давні часи жіночий образ у абсолютно чоловічому літературному дискурсі відповідає природі гендерних ролей у патріархальному суспільстві. На думку дослідниці, поширеним є зображення жінки, що показує чоловіче «прагнення домінування» та бажання придушення будь-якого жіночого прояву непокори та супротиву [1, с. 49-57]

Китайська дослідниця Лі Лін, яка у праці «Гендерна свідомість у новітній китайській літературі» вказує, що просвітницькі ідеї «Руху 4 травня» значно вплинули на погляди чоловіків щодо ролі та місця жінки у сучасному їм суспільстві. Тому письменники змогли змінити традиційний погляд на усю сукупність жіночих образів у літературі, що до цього поділялась на три категорії [2, с. 117]: «порядна дружина, хороша мати», «талановита дівчина, вишукана красуня», «розбещена жінка, фурія».

Китайські дослідниці виявляють, що жіночі образи у давній літературі виражають пануючий дискурс патріархатної культури, а в літературі нового часу вони є рефлексією авторської чоловічої суб'єктивності. Вони роблять спроби не просто залучити західні моделі прочитання та вивчення текстів, але й розширити їх, зважаючи на особливості національної культури й історії, а також враховуючи біографічні та соціально-психологічні фактори творчого процесу [3].

Друга стратегія осмислення жіночих образів у чоловічих текстах, що полягає у критиці сюжетних моделей давньої та сучасної літератури, що виявляють маскуліноцентричний характер образної системи творів, реалізується через аналіз та дослідження усталених сюжетних моделей. Прикладом такого дослідження є праця ЛюХуейін «Вихід за межі патріархатних традицій: критика патріархатної свідомості в літературі».

Третя стратегія дослідження жіночих образів є поєднанням двох попередніх. Показовими у цьому плані є праці дослідниці Чень Шуньсінь, яка об'єднує критику жіночих образів та сюжетних моделей. Дослідниця розкриває особливі характеристики чоловічих стратегій письма у моделюванні образів «героїчних жінок» після утворення КНР (1949-1966) [4, с. 24]. Однак, такі образи є характерними для літератури «сімнадцятилітнього періоду» уже в другій половині ХХ ст. і не є актуальними для нашого дослідження.

Аналізуючи творчість Ся Яня на предмет висвітлення автором жіночих образів, показової виявляється перша стратегія. «Ароматні трави на горизонті» – драматичний твір, де Ся Янь зосереджує увагу саме на жіночих образах, на їх відмінностях та переплетеннях. Побудова драми, сюжетна лінія та психологічне зображення дійових осіб переконливо довели, що долі кожної із героїнь відобразили глибинні суперечності сучасного драматургові суспільства.

Висвітлення різних типів жіночих характерів є основним засобом, до якого вдавався драматург. У «Ароматних травах на горизонті» три абсолютно різні героїні, які є уособленням жінок різних поколінь із власними переконаннями, світоглядом та цінностями. Різняться і їхні способи життя, сприйняття одна одної та своїх близьких, кожна із них по-різному переживає кризові моменти. Типологію жінок у «Ароматних травах на горизонті» ми розглянемо далі». Зображуючи трьох абсолютно різних жінок, Ся Янь досліджує таке складне та широке питання як проблема жінки у тогочасному суспільстві.

Ся Янь зображує різні моделі жіночої поведінки підтверджує те, що серед чоловіків все ще мала місце думка про меншовартість жінки і саме таким було їх зображення жінок у своїй творчості. Його героїні стають прикладом того, що спроби самореалізації та становлення як незалежної та активної особистості нечасто вінчалися успіхом, а можливість отримання жінками освіти ще не означала реального шансу побороти суспільні обставини та вже узвичаєні цінності. Тож у світогляді героїнь Ся Яня у п'єсі «Ароматні трави на горизонті» все же простежуються певні застарілі способи поведінки і традиційний підхід до самореалізації.

Отже, різноманітна та багатогранна творчість Ся Яня не могла оминати гендерну тематику, на початку ХХ ст. уже була популярною у західноєвропейському світі і поступово просочувалась і у китайське суспільство. У своїх творах Ся Янь вивчає проблему гендерних відносин, пропонує наукове пояснення сучасним політичним процесам та їхнім наслідкам, вивчає трансформації сім'ї як соціального інституту. Зокрема, у «Ароматних травах на горизонті» він досліджує таке складне та широке питання як проблема жінки у тогочасному суспільстві, беручи за основу зображення трьох різних жінок, які уособлюють сучасні для драматурга соціальні та психологічні зрушення у суспільстві.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Meng Yue. Liangqiannian: Nuxing zuowei lishi de mangdian [Two Thousand years: the Woman is the Blind-spot in the History of China]. In: Dangdai Zhongguo nuxing wenxue wenhua piping wenxuan. Jilin, 2007. pp. 40–67.
2. Li Ling. Gender Consciousness in the New Chinese Literature. Beijing, 2002. 236 p.
3. Ісаєва Н. С. Гендерний вимір китайського літературознавства: до питання термінології. *Літературознавчі студії: зб. наук. пр.* 2016. (No 46). С. 142–154.
4. Chen Shunxin. Narration and Gender in the Contemporary Chinese Literature. Beijing, 2007. 227 p.